

15. लालनगीतम्

Question 2:

एकपदेन उत्तरत –

- (क) का विहसति?
- (ख) किम् विकसति?
- (ग) व्याघ्र कुत्र गर्जति?
- (घ) हरिणः किं खदति?
- (ङ) मन्दं क गच्छति?

Answer:

- (क) धरणी।
- (ख) कमलम्।
- (ग) विपिने।
- (घ) नवघासम्।
- (ङ) तुङ्गः उष्ट्रः।

Question 3:

रेखाङ्कित पदानि आधृत्य प्रश्न निर्माणं कुरुत –

- (क) सलिले नौका सेलति।
- (ख) पुष्पेषु चित्रपतङ्गाः डयन्ते।
- (ग) उष्ट्रः पृष्ठे भारं वहति।
- (घ) धावनसमये अश्वः किमपि न खादति।
- (ङ) उदिते सूर्ये धरणी विहसति।

Answer:

- (क) सलिले का सेलति?
- (ख) केषु चित्रपतङ्गा डयन्ते?
- (ग) कः पृष्ठे भारं वहति?
- (घ) कस्मिन् समये अश्वः किमपि न खादति?
- (ङ) उदिते कस्मिन् धरणी विहसति?

Question 4:

मञ्जूषातः समानार्थकपदानि चित्वा लिखत -

पृथिवी देवालय जले वने मृगः भयङ्करम्

(क) धरणी -

(ख) करालम् -

(ग) सलिले -

(घ) विपिने -

(ङ) हरिण -

(च) मन्दिरे -

Answer:

(क) धरणी - पृथिवी

(ख) करालम् - भयङ्करम्

(ग) सलिले - जले

(घ) विपिने - वने

(ङ) हरिण - मृगः

(च) मन्दिरे - देवालये

Question 5:

विलोम पदानि मेलयत -

(क) मन्दम् -

(ख) नीचैः -

(ग) कठोरः -

(घ) पुरातनम् -

(ङ) अपर्याप्तम् -

Answer:

(क) मन्दम् - क्षिप्रम्।

(ख) नीचैः - उच्चैः।

(ग) कठोरः - स्निग्धम्।

(घ) पुरातनम् - नूतनम्।

(ङ) अपर्याप्तम् - पर्याप्तम्।

Question 6:

उचितकथनानां समक्षम् 'आम्' अनुचितकथनानां समक्षं 'न' इति लिखत -

(क)	धावनसमये अश्वः खादति।
(ख)	उष्ट्रः पृष्ठे भारं न वहति।
(ग)	सिंहः नीचैः क्रोशति।

(घ)	पुष्पेषु चित्रपतङ्गाः डयन्ते।
(ङ)	वने व्यासः गर्जति।
(च)	हरिणः नवघासम् न खादति।

Answer:

(क)	धावनसमये अश्वः खादति।	न
(ख)	उष्ट्रः पृष्ठे भारं न वहति।	न
(ग)	सिंहः नीचैः क्रोशति।	न

(घ)	पुष्पेषु चित्रपतङ्गाः डयन्ते।	आम्
(ङ)	वने व्याघ्र गर्जति।	आम्
(च)	हरिणः नवघासम् न खादति।	न

Question 7:

अधोलिखितानि पदानि निर्देशानुसार परिवर्तयत – यथा- चित्रपतङ्गः (प्रथमा बहुवचने) – चित्रपतङ्गा

(क) भल्लुकः (तृतीया – एकवचने) - ।

(ख) उष्ट्रः (पञ्चमी – द्विवचने) - ।

(ग) हरिणः (सप्तमी – बहुवचने) - ।

(घ) व्याघ्रः (द्वितीया – एकवचने) - ।

(ङ) घोटकराजः (सम्बोधन – एकवचने) - ।

Answer:

(क) भल्लुकः (तृतीया – एकवचने) - भल्लुकेन् ।

(ख) उष्ट्रः (पञ्चमी – द्विवचने) - उष्ट्रभ्याम् ।

(ग) हरिणः (सप्तमी – बहुवचने) - हरिणेणु ।

(घ) व्याघ्रः (द्वितीया – एकवचने) - व्याघ्रम् ।

(ङ) घोटकराजः (सम्बोधन – एकवचने) - हे घोटकराज ।

Question 8:

चित्रं दृष्ट्वा मञ्जूषात पदानि च प्रयुज्य वाक्यानि रचयत्–

खगाः विकसन्ति कमलानि उदेति क्रीडन्ति डयन्ते सूर्यः चित्रपतङ्गाः कूजन्ति बालाः

Answer:

- (क) सूर्यः उदेति।
- (ख) खगाः कूजन्ति।
- (ग) बालाः क्रीडन्ति।
- (घ) कमलानि विकसन्ति।
- (ङ) चित्रपतङ्गाः डयन्ते।